

17 il öncə, bu gün...

Ümumxalq səsverməsi nəticəsində Konstitusiyaya əlavə və dəyişikliklər edilib

Nardar BAYRAMLI

2009-cu il martın 18-də ölkəmizdə ümumxalq səsverməsinin (referendum) keçirilməsindən 17 il ötür. Bu referendum gənc müstəqil Azərbaycanın hüquqi və demokratik dövlət quruculuğu yolunda mühüm mərhələlərdən biri hesab olunur. Referendum nəticəsində Azərbaycan Konstitusiyasının 29 maddəsinə əlavə və dəyişiklər edilib.

Referendum YAP-ın təşəbbüsü ilə keçirilib

Qeyd edək ki, Əsas Qanunda islahatların aparılması ilə bağlı təşəbbüs Yeni Azərbaycan Partiyasının deputat qrupu tərəfindən irəli sürülüb. Milli Məclis bu təşəbbüsü dəstəkləyib və 2008-ci il dekabrın 26-da “Azərbaycan Respublikasının Konstitusiyasına əlavələr və dəyi-

şiklikləri ilə referendum prosesinə müdaxilənin yolverilməzliyinə dair regional məlumat sessiyaları keçiriblər.

Ölkə üzrə 9 təşviqat qrupu fəaliyyət göstərüb

Bundan əlavə, Seçki Məcəlləsinə uyğun olaraq, referendumda çıxarılan məsələlərin lehinə və ya əleyhinə təşviqat aparmaq üçün Mərkəzi Seçki Komissiyasında 9, dairə seçki komissiyalarında isə 124 təşviqat qrupu qeydə alınıb. Həmin qruplar imzatoqlama kampaniyası dövründə aktiv seçki hüququ olan 600 mindən çox vətəndaşı əhatə edərək referendumqabağı təşviqat prosesinə cəlb ediblər. Təşviqat kampaniyası dövründə bütün referendum subyektləri üçün bərabər imkan yaradılıb, qanunvericiliyə uyğun olaraq pulsuz efir vaxtından istifadə ediblər. Həm-

məntəqələrdə səsvermənin gedişini Mərkəzi Seçki Komissiyasının internet saytlarında izləmək mümkün olub.

Referendum ölkənin bütün bölgələrini əhatə edən dairələrdə yüksək fəallıq şəraitində keçib. Belə ki, ölkə üzrə 4 milyon 893 min 382 seçicidən 3 milyon 478 min 571 nəfəri, yəni 71,08 faizi referendumda səs verib. Səsvermədə iştirak edən seçicilərin mütləq əksəriyyəti Konstitusiyaya dəyişikliklərini dəstəkləyib.

Kamran Bayramov: Konstitusiyaya islahatları ölkəmizin inkişafında mühüm mərhələ oldu

Mövzu ilə bağlı qəzetimizə açıqlama verən Milli Məclisin deputatı Kamran Bayramov bildirib ki, ötən dövr ərzində hüquqi və demokratik dövlət quruculuğu istiqamətində inamlı addımlar atılıb. Onun sözləri-

şikliklər edilməsi haqqında” Referendum Aktının layihəsi qəbul edilib. Referendumun keçirilməsi isə 18 mart 2009-cu ilə təyin olunub. Seçki kampaniyası başladıqdan sonra seçicilərin maarifləndirilməsi, təklif edilən düzəlişlərin mahiyyətinin və təndəşlərə izah edilməsi istiqamətində çoxsaylı tədbirlər həyata keçirilib.

Belə ki, Referendum Aktının layihəsi rəsmi qəzetlərdə dərc edilib, Milli Məclisin və Mərkəzi Seçki Komissiyasının internet səhifələrində yerləşdirilib. Layihəyə uyğun olaraq Azərbaycan Konstitusiyasının ümumxalq səsverməsinə çıxarılmış hissələrinin MSK tərəfindən hazırlanmış müqayisəli təqdimatı seçicilərin sayı nəzərə alınmaqla çap edilib, aşağı seçki komissiyaları vasitəsilə 5 milyona yaxın vətəndaşın ünvanına çatdırılıb. Arzu edən şəxslərin həmin sənədləri əldə edə bilmələri üçün seçki məntəqələrində müvafiq şərait yaradılıb. Referendum Aktının layihəsi və MSK-nın hazırladığı müqayisəli təqdimat plakat şəklində də çap edilib, seçicilərin tanış olmaları üçün yaxşı görünən yerlərdə asılmaqla ölkə ərazisində mövcud olan bütün dairə və məntəqə seçki komissiyalarının ərazisində yayılıb.

Mərkəzi Seçki Komissiyasının üzvləri və Katibliyin əməkdaşları tərəfindən referendum prosesi və səsvermə prosedurları ilə əlaqədar geniş maarifləndirmə işi aparılıb. Bununla bağlı televiziya və radiolar-da 100-dək çıxış olub, mətbuatda 120-dən çox məqalə dərc edilib, MSK tərəfindən çoxsaylı təlimat, qayda, izah, yaddaş və digər normativ aktlar qəbul olunub, mətbuat və internet vasitəsilə ictimailəşdirilərək maraqlı subyektlərin əldə etmələri üçün onlara lazımi şərait yaradılıb. Respublika və müvafiq seçki dairələri üzrə seçki komissiyalarının 31 mindən çox üzvünü və mütəxəssisi-ni əhatə edən çoxsaylı müxtəlif növ konfranslar, seminar-müşavirələr və treninqlər keçirilib. Eləcə də, Azərbaycan Prezidentinin İcra Aparatı (indiki Administrasiya), Mərkəzi Seçki Komissiyası və ATƏT-in Bakı ofisi respublikanın Bakı, Gəncə və Şirvan şəhərlərində ölkənin bütün yerli icra hakimiyyəti başçılarının və dairə seçki komissiyaları sədrlərinin

çinin, Seçki Məcəlləsinin və “Sərbəst toplaşmaq azadlığı haqqında” Qanunun tələblərinə uyğun olaraq, referendum üzrə təşviqat qruplarına seçicilərlə görüşlər keçirmək üçün respublikanın şəhər və rayonlarında 2478-i açıq, 2065-i qapalı olmaqla cəmi 4543 yer ayrılıb. Təşviqat kampaniyası müddətində referendum subyektləri həmin yerlərdə vətəndaşlarla 7 minədək görüş keçiriblər. 2009-cu il fevralın 18-də başlanmış təşviqat kampaniyası 27 gün davam edərək, martın 17-də başa çatıb. Aparılmış təhlillər həmin mərhələdən bütövlükdə səmərəli istifadə edildiyini, seçicilərin maarifləndirilməsi və referendumda çıxarılan məsələlərin vətəndaşlara dolğun çatdırılması yönündə əhatəli iş görüldüyünü təsdiq edir.

Seçicilərin 71,8 faizi səsvermədə iştirak edib

Qeyd edək ki, referendum 125 seçki dairəsi üzrə 5367 seçki məntəqəsində keçirilib. Azərbaycanın hədudlarından kənarda 35 məntəqə fəaliyyət göstərüb. Səsverməni 24 təşkilatı və 23 ölkəni təmsil edən 177 beynəlxalq müşahidəçi izləyib. O cümlədən, Avropa Şurası və Müstəqil Dövlətlər Birliyinin parlament assambleyaları, MDB-nin müşahidə missiyası, Böyük Britaniya, Fransa, İspaniya, Almaniya, Belçika, Bolqarıstan, Finlandiya, Ukrayna və digər ölkələrin parlament nümayəndə heyətləri, ABŞ, Rusiya, Norveç, İtaliya, Polşa və s. ölkələrin Azərbaycandakı səfirliklərinin nümayəndələri də səsvermənin gedişini izləyiblər.

Xarici kütləvi informasiya vasitələrindən “Röyter”in 6, TRT-nin 3, Frans Press və EPA agentliyinin 2, Anadolu Agentliyinin, Bi-Bi-Si, Əl-Cəzirə, İhlas Haber Ajansı, “Blumberq” və “Le Figaro”nun hərəyə 1 nümayəndəsi referendumun gedişini işıqlandırmaq üçün Azərbaycanda olublar.

Referendumu müşahidə etmək üçün 47 min 66 yerli müşahidəçi qeydiyyatda alınıb. Onların 2148-i MSK-da, 44918-i isə dairə seçki komissiyalarında qeydiyyatdan keçib. Səsvermənin şəffaflığına təmin etmək üçün 500 seçki məntəqəsində quraşdırılmış veb-kameralar MSK-nın rəsmi internet səhifələrinə qoşulmuşdu. Bu kameralar vasitəsilə

nə görə, ölkə rəhbərliyi tərəfindən həyata keçirilən hərtərəfli islahatlar bütün sahələr üzrə dinamik inkişafı səciyyələndirib. 2009-cu ilin martında Konstitusiyaya dəyişikliklərini özündə ehtiva edən referendum da hüquqi, siyasi, iqtisadi sistemdə önəmli islahatları əks etdirib.

Millət vəkili qeyd edib ki, Konstitusiyanın 29 maddəsində edilən əlavə və dəyişikliklər böyük əhəmiyyət daşıyır: “Məsələn, Konstitusiyanın 96-cı maddəsinə əlavə edilib ki, seçki hüququ olan 40 min vətəndaş qanunvericilik təşəbbüsü ilə çıxış edə bilər. Bundan əlavə, hərbi əməliyyatlar zamanı keçirilməsi mümkün olmadıqda parlament və prezident seçkilərinin vaxtı uzadıla bilər. Yəni seçkilərin hərbi əməliyyatların başa çatmasından sonra keçirilməsi bu Konstitusiyaya islahatlarında əksini tapır. Həmçinin referendum nəticəsində Əsas Qanunda bələdiyyələrin fəaliyyəti ilə bağlı da önəmli yeniliklər edilib. Bütövlükdə, həmin Konstitusiyaya dəyişiklikləri ölkəmizdə insan hüquq və azadlıqlarının daha da güclənməsinə, dövlət strukturlarının fəaliyyətinin təkmilləşdirilməsinə və s. vacib məqsədlərə xidmət edir. Ötən dövr sübut etdi ki, sözügedən Konstitusiyaya islahatları həqiqətən də, çox zəruri idi”, -deyən K.Bayramov əlavə edib ki, ən önəmli dəyişikliklər sırasında bir şəxsin iki dəfədən çox prezident seçilməsini məhdudlaşdıran maddənin Əsas Qanundan çıxarılması da var. Əslində, həmin maddə vətəndaşların seçilmək hüququnu məhdudlaşdırırdı. Ona görə də, referendum nəticəsində həmin müddəanın Konstitusiyadan çıxarılması təbii qanunauyğunluq idi.

“Bütövlükdə, Azərbaycanın ictimai-siyasi həyatında əhəmiyyətli rol oynayan bu mühüm siyasi kampaniyaya beynəlxalq standartlara, demokratik seçki qanunvericiliyinə uyğun şəkildə keçirilib. Vətəndaşlarımız tamamilə azad, şəffaf, demokratik şəraitdə iradəsini ifadə ediblər. Referendum nəticələri xalqın ölkə iqtidarının inamını bir daha əyani şəkildə nümayiş etdirdi. Bu, həm də Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyevin siyasətinin ölkə vətəndaşları tərəfindən birmənalı dəstəkləndiyini bir daha təsdiqlədi”, -deyə millət vəkili vurğulayıb.